

qui volunt in scholis ambulare: et salutari in foro et in primis cathedris sedere in synagogis: et primos discubitus in cenis. Qui deuorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis: hi accipient prolixius iudicium.

HIERO. Confutatis scribis et phariseis: ut ignis coram arda exempla incendit. unde dicit: Et dicit eis in doc. sua. Ca. a scri. qui vo. in sch. am. **BEDA.** Ambulare in scholis: cultioribus vestimentis indutos ad publicum procedere significat: in quo inter cetera dicitur ille qui epulabatur quotidie splendide peccasse describit. **THEO.** In scholis aut venerabilibus ambulant ex hoc volentes phonorari: et similiter alia appetebant que cedunt ad gloriam. Nam sequitur: Et salutari in foro: et in primis cathedris sedere in syna. et primos discubitus in cenis volunt. **BEDA.** Notandum autem quod non salutari in foro: non primos sedere vel discubere vetat eos quibus hoc officij ordine competat: sed eos qui hec sine habita sine non habita indebite amant: a fidelibus quasi ipso bos docet esse cauendos: animi videlicet non gradu redarguens: sed culpa non carcat: si idem in foro litibus interest: qui in cathedra moysi synagoge magistrum cupiunt appellari. Duplici sane ratione vane glorie cupiditas attendere iubemur: ne scilicet cor vel simulatione seducamur: estimantes bona esse que faciunt: vel emulatione inflammemur frustra gaudentes in bonis que laudari simulant. **THEO.** Speciatim etiam apostolos docet ut nullam cum scribis habeat conuersationem sed ipsum christum imitent: ordinantes ipsos magistros in his que sunt circa vitam agenda: alios eis supponit. **BEDA.** Non solum autem laudes ab hominibus: verum etiam pecunias querunt. unde sequitur: Qui deuorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis. Sunt enim qui se iustos simulant a peccatorum suorum conscientia turbatis: quasi patroni per eis in iudicio futuri pecunias accipere non dubitant: et cum potest etiam manus pauperi preces iuuare soleat: illi ob hoc in iure in precibus pnotant ut pauperi numerum tollant. **THEO.** Accedebant autem scribe ad has mulieres: que sine pretio ne viri manebant: quasi earum fierent peccatores: et simulatione orationis et habitu reuerentie et hypocristi viduas decipiebant: sic etiam deuorabant diuini domos. Sequitur: hi accipient prolixius iudicium. scilicet quia ceteri iudeorum peccati.

Et sedens iesus protra gachophylacium aspicebat quomodo turba iactaretur in gachophylacium: et multi diuites iactabant multa. Cum venisset autem una vidua pauper: misit duo minuta: quod est quadrans. Et conuocans discipulos suos ait illis: Amen dico vobis quoniam vidua hec pauper plus omnibus misit quod miserunt in gachophylacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt: hec vero de penuria sua omnia que habuit misit totum victum suum.

BEDA. Dominus qui appetituros premarum et vane glorie cauendos esse monuerat: etiam dona ferentes in domum domini certo examine discernit. unde dicit: Et sedens iesus protra gachophylacium. aspicebat quomodo turba iactaretur in gachophylacium. Sermonem greco phylaxe seruare dicitur: et gacha psica lingua diuitie vocantur. unde gachophylacium locus appellari solet quo diuitie suas tur: quo nomine et arca in qua donaria populi congregabantur ad usus templi necessarios et porticus in quibus seruabant appellabant. Habes exemplum de porticibus in euangelio: hec inquit verba locutus est in gachophylacio docens in templo. Habes et de arca in libro regum: Et attulit ioiada pontifex gachophylacium vnum. **THEO.** Erat autem laudabilis consuetudo apud iudeos: ut scilicet habentes et volentes aliquid in gachophylacio poneret quod esset pro sacerdotibus et pauperibus et viduis ut ex inde nutrentur. unde subdit: Et multi di. iac. multa. Multis autem hoc facientibus accessit

et vidua: ostendens affectum in oblatione pecunie semper prout virtute. unde subdit: Cum venisset una vidua pauper misit duo minuta. quod est quadrans. **BEDA.** Quadrante vocat calculatores quartam partem cuiuslibet rei videlicet quatuor: aut tunc aut pecunie. fortis ergo hoc loco quarta pars tem scilicet quatuor obolos significat. Sequitur: Et conuocans discipulos ait illis: Amen dico vobis quoniam vidua hec pauper plus omnibus misit qui miserunt in gachophylacium. Deus enim non substantiam offerentis sed conscientiam pensat: nec pendit quantum in eius sacrificio: sed quod proferat. unde subdit: Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt: hec vero in penuria sua omnia que habuit misit. **HIERO.** Mystice autem diuites sunt qui proferunt de thesauro cordis sui noua et vetera: que sunt incerta et occultata sapientie diuine virtutis testimonia. paupercula autem quod est ut ego et mei similes: qui mittit quod possit: et ostendit ro quod non possit vobis explanare: nam non quantum vos audistis: sed ex quanto considerat deus. Unusquisque autem quadrante potest offerre que est voluntas precepta: que dicit quadrans: quod cum tribus consistit. scilicet cogitatu: verbo: et facto. **Quod dicitur:** Totum victum suum misit. hoc significat: quod tota voluntas corporis in victu consistit. unde dicit: Totus labor hominis in ore suo est. **THEO.** vel aliter: Vidua ista anima hominis est: relinquens sathana cui fuerat aduersa: que mittit in templum ex arario duo minuta: carne scilicet et mentem. carne quidem per abstinentiam: mentem vero per humilitatem ut sic audire valeat quod totum victum suum posuit in sacrificium: nihil de suo mundo relinquens. **BEDA.** Allegorice autem diuites qui in gachophylacio munera mittebant iudeos de iusticia legis elatos designat. Vidua pauper ecclesie simplicitate designat: pauper quidem: quia spiritum superbie vel concupiscentias temporalium abiecit. vidua vero: quia virum non habuit. hec in gachophylacio duo minuta mittit: oblationem dei et primi seu fidei et orationis munera offert: consideratur propter fragilitatem minuta: sed merito picinacionis accepta cunctis superbientibus iudeorum operibus prestat. ex abundantia sibi iudeus mittit in munera dei quod de iusticia sua presumit. Omne autem victum suum in dei munera mittit ecclesia: quia omne quod viuunt non sui meriti sed diuini muneris esse intelligit.

CA. XIII.

Et cum egredere de templo ait illi vnus ex discipulis suis: Magister aspice quales lapides et quales structure. Et respondens iesus ait illi: Vides has magnas edificationes: Non reuertetur lapis super lapidem qui non destruitur.

BEDA. Quia fundata ecclesia christi: iudea dignas sapientie penas erat luitura: apte dominus post laudatam in paupere vidua deuotionem ecclesie egreditur de templo: ruinamque eius fundatam atque edificatam nunc admiranda: non multo post prentenda eius predictam. unde dicit: Et cum egredere de templo ait illi vnus ex discipulis suis: Magister aspice quales lapides et quales structure. **THEO.** Quia nunc multum circa destructionem hierusalem dominus locutus fuerat: discipuli eius mirabantur quod tam magna et pulchra edificia destrui deberent: et propter hoc ostendit ei templi decorum: quod non solum autem destrueda fore: sed et quod in eis lapis super lapidem non relinqueretur. unde sequitur: Et respondens iesus ait illi: Vides has omnes magnas edificationes? Non relinquentur lapis super lapidem: sed nequaquam est hoc. Et si nunc aliquem reliquie remanissent: videretur ad vltimam presumptionem non relinqueretur lapis super lapidem. Preterea narrat quod heli hadrianus ciuitatem et templum a fundamentis euerit: ita quod verbum domini quod hic dicitur sit impletum.

BEDA. Diuinitus autem procuratum est: ut patrefacta per omnia fidei euangelice gratia templum ipsum cum cerimonis tolleretur: neque forte puulus in fide videretur illa permanere quod a deo fuerat stituta: paulatim a sinceritate fidei que est in christo iesu ad carnalem laborem iudaismum. **HIERO.** In his etiam enumerat dominus cladem nouissimum temporis. scilicet destructionem templi cui plebs et luitura sua

littera sua: de qua lapis super lapideum non relinquetur. Ite-
stimonia prophetarum super eos in quo iudei retorquebant ea
ut in eisdem et gozobabel et malchabeos. **BEDA:** Recedente enim domino de templo omnia legis edificia et cōpositio mā-
dato: ita destructa ē ut nihil a iudeis impleri possit: et ca-
pite sublato: vniuersa inter se membra cōpugnāt.

**Et cū sederet in monte oliuaz: et tēplū interro-
gabāt eū separatim petrus et iacobus et iohānes et an-
dreas: Dic nobis quā ista fient: et quod signū erit quā h-
omnia incipiēt cōsumari. Et respondens iesus cepit di-
cere illis: Videte neque vos seducat. Multi enim
veniunt in nōie meo: dicentes quia ego sum: et multos
seducunt. Cū audieritis autē bella et opiniones bel-
lorum ne timueritis. Oportet enim hec fieri: sed nōdū
finit. Exurret enim gens contra gentem: et regnū su-
per regnū: et erunt terremotus per loca et fames:
initium dolorum hec.**

BEDA: Quia laudantur quibusdā edificatiōes templi
dñs palā ruderat hec cōtra destruenda: discipuli secreto
ipsi et signa p̄dicte destruēdis interrogāt. vñ dicit: Et cū
sederet in monte oli. p̄tra tē. inter. eū. Sedit dñs in mōte
oliuaz p̄tra tēplū: cū de ruina et excidio templi disputat:
vñ etiā ipso corpis situ verbis que loquit cōgruat: mystice
designās q̄ dñs manens in sanctis: sup̄boz. detestatur
amiciā. Mons. n. oliuē fructiferā designat sancte ecclesie
celsitudinē. **AVG.** Interrogantibus autē eū discipulis:
enarrat dñs q̄ iam ex illo tpe fuerat secutura: siue de ex-
cidio hierusalē vñ ora est ipsius interrogationis occasio:
siue de aduentu suo p̄ ecclesiam in qua vsq; ad finē venire
nō cessat. In suis. n. veniēs agnoscat: dñs eius quotidie mē-
bra nascūt: siue de ipso fine in quo apparebit viuos iudi-
caturus et mortuos. **THEO.** Sed ante q̄ eis ad inter-
rogata r̄deat: mentē eoz p̄firmat vt nō seducant. vñ se-
quitur: Et n. iesus cepit dī. ill. Uide. ne quis vos seducat.
Hoc autē dicit q̄ incipientib; circa iudeas passionib; iur-
rerūt quidā q̄ se doctores esse dicebant. vñ de sequitur
Multi enī vt. in nōie meo: dī. q̄ ego sum. **BEDA:** Multi
enī imminētē hierosolymoz excidio exultare qui se esse
christos dixerūt: ipsos libertatis iam appropinquare. Multi
etiā in ecclesia ipsi etiā temporib; aploz heresiarche
p̄dicere. Multi etiā in nōie christi venere antichristi: quo-
rum primus est simon magus: cui sicut in actibus aploz
legimus auscultabāt qui in samaria erat dīcēs: Hec est
virtus dei q̄ vocat magna. vñ et hic subdit: Et mul. sedu. Al-
tpe autē dōminice passionis in p̄plo iudeoz: q̄ latronē se-
ditiosū elegerūt: et christū saluatoz abiecerūt: nec hostiū:
nec seditiones ciuiū cessauerūt. vñ sequit: Cū au. aut. bel-
la et op̄. bel. ne tī. Sed his aduentibus: apli ne terreant
ne hierusalē iudeas deserant admonent: q̄ videlicet nō
statim finis: quin potius in q̄dragesimū differendū sit an-
nū. Et h̄ q̄ subdit: Oportet enim hec fieri. sed nōdū finis. i.
desolatio p̄uincie vltimūq; vrbis ac templi excidiū. Se-
quit: Exurret autē gens cōtra gentē: et reg. sup. regnū. **THEO.**
Id est romani cōtra iudeos: q̄ ioseph narrat ante destru-
ctiōnē hierusalē factū. Cū. n. gens iudeoz tributū nō red-
deret: romani venerūt turbati. Sed q̄ tūc tēporis roma-
ni misericordes erant: cepissent quidē eoz spolia: nō fuis-
set tamē destructio hierusalē. sed q̄ deus p̄tra iudeos p̄e-
liaret: ostendit per id q̄ subdit: Et erūt terremotus p̄ lo-
ca et fames. **BEDA:** Constat autē hoc tpe iudaice seditiō-
nis ad litterā contigisse. Potest vero regnū sup. regnū: et
pestilentia eozū quozū sūmo serpit vt cancer: et fames au-
diendi verbū dei: et cōmōtio vniuersę terre: et a vera fide
separatio in hereticis magis intelligi: qui contra seinuicē
dimicantes: ecclesie victoriam faciunt.

**Videte autē vosmetipsos: tradet enim vos in con-
cilijs: et in synagogis vapulabitis: et ante p̄sides
et reges stabitis. p̄pter me in testimonium illis. Et in
omnes gentes primū oportet predicari euangeli-
um. Et cū duxerint vos tradentes: nolite p̄cogi-
tare quid loquamini: sed quod datū fuerit vobis
in illa hora id loquamini. Nō enī vos estis loquē-
tes: sed spiritus sanctus. Tradet autē frater fratrem in
mortē: et pater filiū: et confurgent filij in parentes:
et morte afficiēt eos. Et eritis odio omnibus p̄o-
pter nomen meum. Qui autem sustinuerit in tines
hic saluus erit.**

BEDA: Quo merito hierosolymis ac p̄uincie iudeo-
rum vniuersę irrogata tot fuerunt aduersa dñs manifestat
cū dicit: videte autē vosmetipsos. Tradet enim vos in p̄ci-
tū in syna. vapu. Ea quippe iudaice genti maxima cā erat
excidiū: q̄ post occisionem saluatoris nōis quoq; ac fidei
ei p̄cones impia crudelitate verabāt. **THEO.** Cōue-
nienter autē p̄posuit narrationē de his q̄ circa aplos erāt
vt in p̄p̄is tribulationibus aliquale p̄solationē haberēt
ex cōibus tribulationib; et passionib;. Sequit enī: Et an-
te. et p̄e. sta. p̄pter me: in testi. illis. Reges enī et p̄sides dī-
cūt: sicut agrippā neronē et herodē. Quā dicit: Ante re-
et p̄e. sta. p̄ me. nō modicā eis p̄solationē dedit: q̄. f. p̄-
pter eū erant passuri. Quā dicit: In testimonium illis. sic
intelligit. i. in p̄iudiciū eoz vt. f. essent inexcusabiles q̄. f.
aplis laborantibus illi nō potuerūt veritati p̄iungi. Dein-
de vt crederēt q̄ p̄pter tribulatiōes et picula p̄dicatio im-
pediret subdit: Et in om. gen. p̄mū oportet p̄dicare euan-
geliū. **AVG.** de cō. euā. Matthe. addit: Et tūc veniet p̄sūma-
tio. S; hoc q̄d marcus ait: Primū: signat vtiq; anteq; ve-
niat p̄sūmatio. **BEDA:** Hoc ita fuisse cōpletū ecclesiasti-
ce testant historie: in quib; refert q̄ apli oēs mlti ante ex-
cidiū iudee p̄uincie ad p̄dicandū euangeliū toto orbe fue-
rūt dīsp̄si: excepto iacobo gebede: et iacobo fratre dñi q̄ i-
udea p̄ verbo dñi p̄ius sanguinē fuderat. Quā ergo no-
uerat dñs corda discipuloz de excidio ac p̄ditiōe sue gē-
tis esse p̄standa: hoc eos solatio alleuat vt nō essent sub-
etiā iudeis abiectis socios nō deesse gaudij regniq; cele-
stis: imo multo plures q̄ de iudea perirēt ex oibus toto
orbe hoibus eē colligēdos. **GLO.** Poterat etiā alia sol-
licitudo in discipuloz cordib; oriri. q̄ enī audierant q̄
ante reges et p̄sides essent ducendū: ne dubitaret q̄ ex de-
secu. p̄p̄e sciētie ac faciēdie ad r̄ndendū iussuē cēt
dñs eos p̄solat cū subdit: Et cū dux. vos tra. no. p̄co. q̄d
loqua. sed quod da. fu. vo. in illa ho. id loquamini. **BE-**

DA: Cū enī p̄pter christū ducimur ad iudices: volūtate
tūc nostrā p̄ christo debemus offerre. Ceterū ipse christus
q̄tū in nobis hitat loquit: et spiritus sancti in r̄ndendo gra-
tia dabit. vñ sequit: Nō enī vos estis lo. s; spiritus sancti.
THEO. Predicit etiā eis q̄d erat graui: q̄. f. a. p̄p̄in-
quis p̄secutiōnē patient. vñ sequit: Tradet autē frater fra-
trem in mortē. et pater filiū. et p̄sur. fil. in parentes: et mort. affici. eos.
BEDA: Hoc in p̄secutiōib; fieri crebro vidim: nec vl-
lus ē iter eos fidus affectus quoq; diuersa fides ē. **THEO.**
Hoc autē dicit: vt auditō h̄ p̄parēt se vt p̄secutiōes et mala
patientius sustinerēt. Deinde p̄solationē inducit dīcēs: Et
eritis odio omnibus p̄pter nōmē meū. q̄. n. habeamur
odio p̄pter christū: cā est sufficiens patiēter p̄secutiōes susti-
nēdi: nō. n. martyre facit pena s; cā. S; in hoc etiā q̄d se-
quit: Qui autē susti. in fi. hic saluus erit. et nō modica cōso-
latio esse videtur inter p̄secutiones.

**Cū autē videritis abominationē desolationis
stantem vbi nō debet: qui legi intelligat: tunc qui
in iudea sunt fugiant in montes: et qui super tectus**

ne descēdant in domū: nec introeat vt tollat quid de domo sua: et qui in agro erit non reuertat retro tollere vestimentū suū. **Ueb** autē pregnātib⁹ et nutrimentib⁹ in illis diebus. **O**rate ergo: vt hyeme nō fiant. **E**rit enī dies illi tribulatiōis tales quales nō fuerunt ab initio creature: quā condidit deus vsq; nūc: neq; fient. **E**t nisi breuiasset dominus dies: nō fuisset salua omnis caro. **S**ed propter electos quos elegit breuiauit dies.

GLO. Premissis his q̄ an excidiū ciuitat⁹ erāt futura: nūc dñs p̄dicit ea q̄ circa ip̄az ciuitat⁹ destructionē p̄tēgerūt dicens: **S**ū autē vide. ab omni deo. stantē vbi nō d̄: q̄ legit intelligat. **AVG.** de cō. euā. **Matthe** dicit: **S**tātē i loco sancto. in hac autē mutatiōe vbi mare⁹ exposuit candelā sniaz. **I**deo quippe: **U**bi nō debet. s. in loco scto: vbi nō debet. **BEDA:** Quādo autē ad intelligētiā puocamur mysticū mōstrat eē qd̄ dictū ē. **P**ōt autē simplr aut de anti chris̄to accipi: aut de imagine cesaris: quā pilat⁹ posuit in tēplo: aut de hadriani equestri statua q̄ i ip̄o scto sctoꝝ loco multo tpe stetit. **A**bominatio quoq; sū veterē scripturā idolū nūcupat: et iecirco addidit Desolatiōis: q̄ in desolato tēplo atq; deserto idolū posuit sit. **THEO.** **U**el abominatiōe desolatiōis dicit ingressū hostiū in ciuitatē p violentiā. **AVG.** **A**d esichii: **L**ucas vō vt ostēderet nūc factū fuisse abominatiōe desolatiōis: aut expugnationē hierusalē h̄ codē loco dñi vba cōmēnorat: **L**uz videtū circūdari ab exercitu hierusalē: tūc scivote qz ap̄ propinquauit desolatio ei⁹. **S**equit: **T**ūc q̄ i iudea sūt. sū. in mōtes. **BEDA:** **D**ec iuxta litterā facta ē p̄stat: cū ap̄ propinquat romano bello: et exterminio iudaice gentis: oraculo admonit oēs q̄ erāt in puincia christiani: lōg? discesserūt vt ecclesiastica narrat h̄istoria: et trās iordanē secedēt: manebāt ad ip̄s i ciuitate bella sub tutela agrippe regis iudeoꝝ: cū i actib⁹ ap̄loꝝ mētio ē: q̄ cū ea q̄ sibi obtemperare volebat pte iudeoꝝ: sp̄ impio romanoꝝ subdit⁹ agebat. **THEO.** **B**ene autē dixit: **Q**ui in iudea sūt: qz ap̄li in iudea adhuc nō erāt: s; ante plū fugati sūt a hierusalē. **GLO.** **U**el magis ip̄i exierunt: ip̄i ducti diuino. **S**equit: **E**t q̄ sup̄ tectū: nō descē. in dō. nec itro. vt tol. qd̄ de dō. sua. **D**esiderabile enī erit etiā nudo co: pte de tanta tribulatiōe saluari. **S**equit: **U**eb autē preg. et nutr. in illis diebus. **BEDA:** **Q**uā. s. vieri vel man⁹ filioꝝ sarcina p grauat: fuge necessitatē nō minime impediēt. **THEO.** **M**ibi autē v? q̄ filioꝝ esū in his ondat: nā fame et p̄siliētia afflicti man⁹ filijs iniecerūt. **BEDA:** **P**ostq̄ autē fecerat mētiōe de duplici ip̄edimēto fuge: qd̄. s. p̄siliētiā vel ex cupiditate rerū asportandaz: v? ex depozitatiōe natoꝝ: t̄git tertiū ip̄edimētū: qd̄. s. ex pte tps̄ dicit: **O**rate q̄ vt hyeme nō fiat. **THEO.** **N**e. s. ex difficultate tps̄ ip̄ediant q̄ fugere cupiūt. **C**am autē t̄te necessitatē ad effugiēdū pueniētē assignat cū dicit: **E**rit. n. i dieb⁹ illis tribulatiō. qua. nō fuit. ab initio crea. quā p̄di. de⁹ vsq; nūc: neq; fiet.

AVG. ad esichii: **J**oseph⁹. n. q̄ iudaicas scripsit h̄istorias: talia multa dicit illi p̄p̄o nūc accidisse: vt vix credibilia videant. vñ nō imērito dictū ē talē tribulatiōe nec fuisse a creature initio nec futurā. **S**z etsi tpe antichristi tal aut maior fortitan erit: intelligēdū ē de illo p̄p̄o dictū: q̄ eis talis amplī futura nō erit. **S**i. n. antichristū illi p̄mi et p̄cipui recepturi sūt: facturus ē tūc idē p̄p̄s tribulatiōe p̄ri⁹ q̄ passurus. **BEDA:** **H**oc autē solū ē in tātis malis re fugi: vt de⁹ q̄ dat virtutē patiēdi: breuiet potentia p̄sequēdi. vnde sequit: **E**t nisi breui. dō. di. **THEO.** **I**dest nisi in breui spacio bellū romanoꝝ fuisset: nō fuisset sal. ois ca. ro. i. nullus euasisset iude⁹: s; p̄p̄ electos q̄s elegit. i. p̄p̄ iudeos credētes: aut i postez crediuros. breuiauit dies i. cito bellū ēterminatū. nā p̄ciebat de⁹ q̄ mlti post deso-

lacionē ciuitat⁹ crederent iudeoꝝ. hui⁹ gr̄s eoꝝ genus ex toto destrui nō p̄misi. **AVG.** ad esichii: **Q**uidā autē cōuenienti⁹ intellexisse mihi v? mala ip̄a significata nōie die: rū: sicut dicit sūt dñs mali in alijs scripture diuine locis neq; enī dies ip̄i mali sūt: s; ea q̄ sūt in eis. **I**psa q̄ dicta sūt breuiari: vt deo donatē tolerantiā min⁹ sentirēt: ac sic q̄ magna cōtr: breuiā fierēt. **BEDA:** **U**el alit: **H**ec q̄ dicit ab illo loco: **E**rit dies tribulatiōis. t̄pibus antichristi p̄p̄rie p̄gruūt: qñ nō solū to mēta crebriora et acerbiora q̄ prius p̄sueuerāt ingerēda sūt fidelib⁹: s; qd̄ graui⁹ est: gnoꝝ quoq; opatio eos q̄ to mēta igerūt comitabit. **H**ec autē tribulatio q̄to ceteris q̄ p̄cessere p̄suraz p̄dere grauior fuit: tāto et ip̄is breuitate moderatio: futura. **N**amq; tribus annis et dimidio q̄ntū de p̄phetia danielis et apocalypsi iōanis cōiici pōt: ecclia p̄ oib⁹ ipugnāda eē credēdi. **I**uxta vō sensus spirituales: cū viderim⁹ abominatiōes desolatiōis stare vbi nō d̄: s; est hereses et flagitia regnare inter eos qui celestib⁹ mysterijs videbāt eē p̄secratiōe quicūq; in iudea: hoc est in p̄fessione vere fidei p̄sistunt: tāto alt⁹ virtutū culinē debemus ascendere: q̄to plures amplius virtutū itinera seq̄ videm⁹. **HIERO.** fuga. n. i mōtes ē vt nō descēdat ad ima q̄ ascendit ad alta. **BEDA:** **T**ūc q̄ sup̄ tectū ē: hoc ē q̄ excedēs aio carnalia facta tāq; in aura libera spiritualiter viuūt: ne descēdat ad infimos actus p̄stine p̄uersionis: neq; ea q̄ reliq̄rit mūdū carnaliū desideria reperat. **D**om⁹ nāq; nra vñ mūdus hic: vñ ipsa in q̄ degim⁹ nra intelligēda ē caro. **HIERO.** **D**icit. n. **O**rate vt hyeme nō fiat fuga vñ vel sabbato. i. ne finiant fructus nri optis cū fine tps̄. hyeme enī finit fruct⁹: sabbato vñ tps̄. **BEDA:** **S**i autē de p̄sumatiōe mūdū intelligat p̄cipi: vt nō refrigerat fides nra et in xpm charitas: neq; vt ociosi i ope dei to: p̄eam⁹ virtutū sabbato. **THEO.** **O**porer etiā nā a peccato fugere cū seruoze: et nō fingi de et quiete. **HIE.** **T**ribulatio autē erit ingens et dies breues p̄p̄ electos: ne malicia hui⁹ tps̄ mutet intellectū eoꝝ.

Et tunc si quis vobis dixerit: **E**cce hic est christus: ecce illic: ne credideritis. **E**xurgēt enī pseudo christi et pseudo p̄phete: et dabunt signa et prodigia ad seducēdos si fieri potest etiā electos. **V**os ergo videte. **E**cce p̄dixi vobis oia. **S**ed in illis dieb⁹ p̄ tribulatiōe illā sol p̄tenebabit: et luna nō dabit splēdore suū. **E**t stelle celi erūt decedentes: et vñtes q̄ in celis sūt mouebūt. **E**t tūc videbūt filij hoīs veniētē i nubib⁹ cū vñte multa et glia. **E**t tūc mittet angelos suos: et p̄gregabit electos suos a q̄ tuor ventis a sūmo terre vsq; ad summū celi.

THEO. **P**ostq̄ ea que ad hierusalē pertinebant oīs compleuit: nunc de aduentu loquit antichristi dicens: **E**t tunc si quis vobis dixerit: ecce hic est christus: ecce illic: ne credideritis. **H**oc autē q̄ dicit **T**unc: non sic intelligas idē statim cum completa fuerint sup̄dicta circa hierusalē: sicut et matheus post christi generatiōe dicit: **I**n diebus illis venit iohannes: nūquid imediate post christi natiuitatē: nō: sed indeterminate vel indistincte: sic et in b loco **T**unc accipi potest: nō. s. quando hierusalē desolabitur: sed circa tempus aduentus antichristi. **S**equitur **E**xurgēt. n. pseudo christi: et p̄sen. p̄phe. et da. si. et p̄o. ad se. si. ri potest etiā electos. **M**ulti enim christi nomen suscipient: ita etiā vt fideles seducant. **AVG.** **R**. de ci. dei. **S**oluetur enī tunc sathana: et per antichristū in omni virtute sua mirabiliter quidē sed mendaciter operabit. **S**olet autē ambigi: vtrū propterea dicta sint ab apostolo signa et prodigia mendacij: quoniam mortales sensus per fantasmata decepturus est: vt quod non facit facere videatur: an qui illa ipsa etiam si erunt vera prodigia: ad mendacia pertrahent credituros non ea potuisse nisi diuinitus fieri

nuntius fieri: vultu diaboli nescientes: maxime quoniam tantam gratiam non habuit accepti patre: sed propter quod liber homo dicitur: seducunt eis signis atque prodigiis quod seduci merebuntur. **GRE.** sup. ecc. **Cur** autem sub dubitatione dicitur: Si fieri poterit: cum quod sumus sit a domino prestat: Unum vero ex duobus est: quod si electi sunt fieri non poterit: si autem fieri poterit: electi non sunt. **Ita** ergo dubitatio in electis exprimit trepidationem mentis: quos et electos notat: quod cernit quod in fide et bono opere persistent: quod electi sunt ad persistendum: per signa predicatorum antichristi tentabunt ad cadendum. **BEDA:** Quidam autem hoc ad captivitatem iudaice temporis referunt: ubi multi christos se esse dicentes: deceptas post se cateruas populi traherant: sed in illa civitatis obsidione nullus erat fidelis ad quem divina exhortatio ne falsos magistros sequeretur fieri deberet. **Ita** melius de hereticis accipiendum est: quod ecclesiam venientes christos se esse mentientes: quorum per simon magus fuit: extremus autem ille maior: ceteris est antichristus. **Sed** et illos qui vultu diaboli: per vo. oia. **AVG.** ad plebem hippo. **Nō** solum bona que sanctis et fidelibus suis redduntur: verum et mala quibus erat hic mundus abundatur: aut per diem bona post seculi finem secutura certiores expectare: mus: quando mala similiter prenuuntur: an seculi finem prece dēta sentiemus. **THEO.** Post antichristi autem adven tum alterabit et mutabit machina mundi: obscuratis sideribus: propter abundantiam claritatis christi. **Ita** sequitur: **Sed** in diebus illis post tribulationem illam sol cōte. et luna nō da. splē. su. et stellę. erūt. **BEDA:** Sidera. n. in die in die videbunt obscura: nō diminutione sue lucis accide te: sed superveniente claritate veri luminis: hoc est summi iudicii quibus nil prohibeat intelligi veraciter solem tunc et lunam quod si deribus ceteris ad tempus sui luminis puri: quod de sole fa: ciat tunc tunc passionis. **Ceterum** pacto die iudicii cum fuerit celum novum et terra nova: tunc fiet quod est. **Ita** lux lune sicut lux solis: et lux solis sepiēplīter. **Sequitur** et vir. que sunt in celo movebunt. **THEO.** Idem virtutes angelī et stupēbūt tāta magnalia videntes fieri: et eorum iudicari colorum. **BEDA:** Quid mirum homines ad hoc iudicium per tineri: cui aspectus et ipse angelice tremunt patres: Quid facit ibi tabule quoniam tremunt columnę: Quid virgula deserti pueri: cedrus paradisi cōcutit. **HIERO.** **Uel** aliter: Sol ob tenebras abiecit et gelida corda vi hēyme. **Et** luna nō dabit plenitudinem suam: serena a tempestate diffensionū. **Et** stelle celi erūt et ceciderūt. i. luminē quoniam pene decesserunt ab hac: cui sunt simulate. **Et** virtutes quoniam sunt celi movebunt. ad irā vi: dice quoniam mittet a filio hominis veniente: de cuius adventu subdit: **Ita** vi. fi. ho. ve. i. nu. cū virtut. mag. et glia. q. f. pus sicut pluvia in vellus gedon descendit cū humilitate. **AVG.** ad elchū: Quia. n. dictū ē apostolis ab angelis: Sic veniet quoniam vidistis eum eūtem in celū. merito credendum ē nō solum eodem corpore: verum et eū in nube venturū: quoniam sic veniet sicut abigit: nubes suscepit eum abeūte. **THEO.** Videbunt autem omnes tamquam filii hominis. f. in corpore: quod n. videt corp. est. **AVG.** Primo de trinitate: Unus quippe filius hominis exhibet etiam malis: nā visio forme dei nō nisi multis cordes: quod ipsi deū videbunt. **Et** quod filius dei f. id quod in forma dei equalis est patri: iniqui videre nō possunt: oportet autem ut iudicet vinorum et mortuorum coram quo iudicabuntur et iusti videant et iniqui: ideo oportet ut ut filii hominis acciperet iudicariam patrem: de cuius executione mori subdit: **Et** tunc mittet angelos suos. **THEO.** Uide quod christus iesus mittit angelos sic et pater. **Ubi** ergo sunt quod dicitur quod patri nō ē equalis: **Egre** dicunt namque angeli congregare fideles electos: ut in aera rap ti obuiant iesu christo. **Ita** sequitur: **Et** cōgre. elec. suos a quatuor ventis. **HIERO.** Ut trinitas ventilarum de area totius terre. **BEDA:** A quatuor autem ventis a quatuor mundi partibus dicitur: occidete: a glorie: et austro. **Et** ne quis putaret a quatuor solummodo plagis terre: et nō potius a cunctis eius finibus simul et mediterraneis regionibus electos esse congregandos apte subiungit: A summo terre usque ad summum celi. i. ab extremis terre finibus usque ad ultimos ter

minos eius: ubi longe aspectantibus circulus celi terre finibus insidere videtur. **Nullus** ergo in die illa remanebit electus: quod nō venienti ad iudicium domino in aera occurrat. **Veniunt** ad iudicium et reprobi: ut pacto iudicio dissipentur peccata facie dei.

Alficu autem discite parabolas. **Cum** iam ramus eius tener fuerit et nata fuerit folia: cognoscitis quod in proximo sit estas. **Sic** et vos cum videritis hec fieri: scitote quod in proximo sit in occasio. **Amē** dico vobis quoniam nō transibit generatio hec: donec oia ista fiant. **Celi** et terra transibunt verba autem mea nō transient.

BEDA: Sub exemplo arboris docuit dominus consummationis exemplum dicens: Alficu autem discite parabolas. **Cum** iam ramus eius tener fuerit. et nata fuerit folia. cog. quod in proximo sit estas. **Sic** et vos. cum vi. fi. sci. q. i. pr. sit in occasio. **THEO.** q. d. sicut cum ficus nascuntur folia statim est estas: sic et post angustias antichristi statim nullo sequente medio: christi erit aduentus: quod estas erit iustus ex hyeme: peccatozibus vero hyems ex estate. **AVG.** ad esichium. **Uel** aliter: **Quia** que a tribus euangelistis dicta sunt de domini adventu: diligenter inter se collata atque discussa fortasse inveniunt ad hoc pertinere: quod quotidie venit in corpore suo quod est ecclesia exceptis his locis ubi ille aduentus ultimus ita promittitur: ut propinquare dicat: et quod in ultimo finis finis matthei ipse aduentus euidenter exprimitur: ubi dicitur: **Cum** venie. fi. ho. in ma. sua. **Quid** n. est. **Cum** videritis hec fieri: nisi ea que supra dixit in quibus est etiam id quod ait: **Et** tunc videbunt filii hominis venientem in nubibus. **Nō** itaque tunc erit finis: sed tunc erit in proximo. an dicendum ē nō oia que supra commemorata sunt esse intelligenda: sed aliqua eorum: hoc videlicet excepto quod dictum ē: **Et** tunc vide. fi. ho. venientem. **Ipse** quippe finis erit: nō tunc proximus erit: sed matthei apertis nullis exceptis esse accipiendum dicens: **Cum** vide. hec oia: scitote quod prope ē i. ianuis. **Intelligit** quod supra dictum est sic: **Et** mittet angelos suos de quatuor mundi partibus. i. de toto orbem terrarum congregabit electos suos: quod tota hora novissima facit veniens in suis mēbris tamquam in nubibus. **BEDA:** potest autem hec fructificatio fieri mystice intelligi super natum synagoge: quod veniente ad se domino quod fructus iusticie nō habet a eis quod tunc increduli erant: eterna sterilitate donata ē. **Sed** quoniam dixit apostolus quod cum plenitudo gentium intraverit: ois israel salus erit. **Quid** ē h. nisi quod diu sterilis arbor: sicut fructus quem negauerat reddet: quod ubi factum fuerit estate vere pacis celi primo nō ambiges. **HIERO.** **Uel** folia fieri nata verba sunt promissa: estas prima dies ē iudicii i. quoniam vnaquodque arbor manifestavit quod intus habuit: aridum ad probu rendum: an viride ad plantandum cū ligno vite. **Sequitur** Amen. **Ita** vo. quoniam nō transibit. generatio hec: donec hec oia fiant. **BEDA:** **Noīe** generationis autem omne hominum significat gentem: aut spalius iudeorum. **THEO.** **Uel** aliter: **Nō** transibit. generatio hec. f. christianorum donec oia fiant: quod circa hierusalem et antichristi aduentum dicta sunt. **Nō** n. die generationis apostolorum: quod maior pars apostolorum nō puenit usque ad hierusalem consummationem. **Dicit** autem hoc de generatione christianorum: volens discipulos consolari ne crederent quod illis ipsis fides deficeret. **Ita** n. elemēta et mobilia deficiēt quod verba christi. **Ita** subdit: **Celi** et terra transibunt: verba autem mea nō transient. **BEDA:** **Celi** quod transibit nō ethereū siue siderum: sed aereū intelligere debemus. **Quocirca** n. puenire potuit aqua diluuii: eo iuxta beatum petrum finis ignis iudicii pueniet. **Transibit** autem celum et terra per ea quoniam nunc habent imaginem: attamen per essentiam sine fine subsistent.

De die autem illo vel hora nemo scit: neque angeli in celo: neque filius: nisi pater. **Videte:** vigilate et orate. **Nescitis** enim quando tempus sit. **Si** cut homo qui peregre profectus reliquit domum suam et dedit seruis suis potestatem cuiusque operis: et ianitori precepit ut vigilet. **Vigilate** ergo: **Nescitis** enim quando dominus domus veniat: sero: an media nocte:

an galli cantu: an mane: ne cū venerit repente lue-
niet vos dormientes. Quod vobis dico: omnib⁹
dico. Vigilate.

THEO. Volens dñs discipulos impedire ab iterro-
gatione illius diei ⁊ hore dixit: De die autē illo ⁊ hora ne-
scit: ne. an. in. ce. ne. si. nisi p̄r. Si n. dixisset: q̄ scio: tñ no-
lo vobis reuelare: ip̄os nō modicū p̄ristasset. Nunc vō
sapiētius egit: ⁊ ip̄os excludit ab huiusmodi iterrogatō-
ne: ne ei molesti fierent in hoc q̄ dixit: Neq; angeli scūt
neq; ego. **AVGV.** ix. de trini. Ignoratio autē dei atq;
hore obijcit vñgento deo: vt de⁹ ex deo nat⁹ nō sit in ea
nature p̄fectione q̄ de⁹ ē. S; p̄mū sensu cōis iudicij senti-
endū ē. credibile ēē possit vt aliqd ex oib⁹ nesciat: q̄ oī-
bus ad id quod sunt atq; erūt auctor ē. Quomō. n. extra
ei⁹ nature sciam ē p̄ qua ⁊ in qua id q̄ efficiendū sit cōti-
net. Hanc autē ille diei ignorat q̄ aduenit⁹ sui dies ē hūane
nature qd agere diffinit⁹: qñ in se ē p̄fectus: ⁊ sequit⁹ ge-
rendi cognitio voluntatē agendi. Quomō ergo dñs glie
aduētus sui ignorata die nature esse ip̄fecte credit⁹: que
⁊ necessitatē habeat adueniēdi: ⁊ sciaz aduēt⁹ sui nō adep-
ta sit: Jam vō q̄ta ip̄ietatis geminat occasio: si deo patri
deputabit id dignitatis affect⁹: si ei ademerit beatitudis cō-
gnitionē cui mori iduxerit p̄sentia. q̄ si in eo oēs sciētie
thesauri sunt: diē hūc non ignorat: s; meminisse nos pue-
nit occultos in eo scie thesauros ēē. Ignoratio igit⁹ eius ē
fm q̄ thesauri sciētie in eo latent. In oib⁹. n. que de⁹
ignorare se loq̄tur ignoratōne nō detinet⁹: s; aut tēpus ē
nō loq̄ndi aut dispensatio nō agēdi. Si autē nūc cognouit
se de⁹ dñs: q̄ abraā cū amauerit cum hoc nō celauit abraā
necesse est vt p̄r ob id diē scire dicat⁹: q̄ nō celauerit si-
lio. Si itaq; diē fili⁹ nescit: sacramētū est vt taceat. ecōtra-
rio p̄r sol⁹ oñdū scire: q̄ nō tacet. Absit autē cor: poraliū
mutationū nouitates i patre ⁊ filio existimari. Deniq; ne
p̄ infirmitatē ignorare dicat cōtinuo subiecti. Videte: vigi-
late ⁊ orate: nescitis. n. qñ tēp⁹ sit. **HIERO.** Vigilia eni
op⁹ est mētis an moriē corporis. **THEO.** docet autē
vigilare ⁊ orare: duo hec. Multi nāq; vigilam⁹: s; no-
ctis ducētes i prauitates. ad h aut p̄nter siliūdinē iducit
dicēs: Sic hō q̄ p̄. p̄fec. re. do. su. ⁊ de f. su. po. cu. op. ⁊
ia. p̄ce. vt vigilet. **BEDA:** homo q̄ p̄egre p̄fect⁹ relin-
quit domū suā chūst⁹: ē q̄ ad patrē post resurrectionē victo-
ascēdens: eccliam corporali relinquit: quā tū nūq; diuine p̄ntie
p̄sidio destituit. **GRE.** in homi. Carnis eteniz loc⁹ p̄pe-
terra ē que velut ad p̄grinādū ducta ē: cū p̄ redēptōrem
nrm ē in celis collocata. Dedit autē seruis suis p̄tatem cu-
iusq; op̄is: q̄ fidelib⁹ suis p̄cessa sanctis p̄s gra: faculta-
tē tribuit bonis op̄ibus fruēdi. Janito: i quoq; p̄cepit vt
vigilaret: q̄ ordinī pastoꝝ p̄misit sibi ecclie curam iuberi
ip̄edere. Nō solū autē rectores ecclie: s; oēs vigilare p̄ceci-
pimur: ianuās cordiū custodiētes: ne antiq; hostis mala
suggeritio subintrēt: ne nos dñs dormiētes inueniat. vñ ex
hac siliūdinē p̄cludēs subdit: Vigilate ergo. nescitis. n. qñ
dñs do. ve. scro: an me. no. an. gal. cā. an. ma. ne cū vene-
re. iue. vos dormiētes. **HIERO.** Nā q̄ dormit: nō cor-
pora vera s; phantasmata tenet: ⁊ vacu⁹ vigilat de his
que viderat: sic nūmūq; sūt q̄ quos mūdī amor rapit i vitā
deserūt post vitā qd sōniabat p̄ certo. **THEO.** Uide
autē q̄ nō dixit: Nescio qñ ip̄a erit: s; Nescitis. P̄rop̄ h
eni hoc occultauit: q̄ nobis expediebat. nā si nūc igno-
ras finē non curam qd facerem⁹ si finē scirem⁹ malicias
nāq; nras differem⁹ vsq; ad vltimū. Attēdam⁹ etiā dictō-
nes. scro nāq; finis existit: cū qd moriē senectute. media
nocte: cū qd moriē i medio iuuetur. galli cātū vō: cū rō
cōplet i nobis. Cū. n. icipit puer fm rōnē viuere: tūc gall⁹
i eo vociferat excitās a somno sensualitatē. mane autē pue-
rilis ē etas. O. n. oēs istos finē p̄scire: nā ⁊ puero cauē-
dū ne id aptigatus p̄transcat. **HIERO.** hoc autē finē cō-
cludit fmōnē: vt p̄mune oīz p̄ceptū nouissimū p̄ p̄mos

audiāt. vñ subdit: Qd aut vō. di. oib⁹ dico vñ. **AVG.**
ad hesiciū. Nō solū. n. illis dixit qd tūc audiēb⁹ loq̄bat⁹
s; etiā illis q̄ fuerūt post illos an nos ⁊ ad nos ip̄os: q̄
erūt post nos vsq; ad nouissimū ei⁹ aduētū. Nūquid autē
oēs iuenturus est dies ille in hac vita: aut qd p̄ dicit⁹
q̄ ad defunctos etiā p̄tineat qd ait: Vigilate: ne cū vene-
re. iue. vos dormiētes. Cur itaq; oib⁹ dicit q̄ ad eos lo-
los p̄tineat: q̄ tūc erūt: nisi q̄ ad oēs p̄tiet quō dicit⁹: Tūc
eni vñcuq; veniet dies ille cū venerit eius dies: vt talis
hinc exeat glis ē iudicādus illo die: ac p̄ h vigilare debz
omnis christianus: ne imparatū cum inueniat dñi adue-
tus. Imparatū autē inueniet dies ille quem imparatū in-
niet sue vñte huius vltimus dies. **XIII.**

Erat aut pascha ⁊ agnū post biduū: q̄
rebant summi sacerdotes ⁊ scribe quō cu-
dolo tenerent ⁊ occiderent. Dicebat eni:

Nō in die festo: ne forte tumultus fieret in pplo.

HIERO. Nunc asp̄gimus libū nrm de sanguine vñ-
mina domoꝝ ⁊ funē coctinē circūdemus domū oīs
nre: ⁊ coctū i manu nra vt ⁊ arec ligem⁹: vt vaccā rufam
in valle occisam enarrare possimus. De chūstī. n. occasio-
ne narraturus euangelista p̄mittit. Erat aut pascha ⁊ ag-
nū post biduū. **BEDA:** Pascha qdē hebreice dicit⁹
scēnā a passioē vt p̄terit arbitrant⁹: s; a transitu noz: qd
q̄ exterminato: vidēs sanguinē i foatib⁹ israhelitarū p̄p̄s
fieri nec p̄uulsi eos: vel ip̄e dñs p̄bēs auxiliū pplo suo
de sup ambulauit. **HIERO.** Uel pascha trāsit⁹ iustitias
phale vō imolatio. De imolatioē agni ⁊ trāsitu populi p̄
mare vel p̄ egyptū. P̄figurat aut passio chūstī ⁊ redēp-
tio populi de iserno: qñ nos post biduū vñtū. i. p̄mū
suma luna etate chūstī p̄fecta: vt nec cū aliqua p̄te tenēdo
sa carnes agni imaculati q̄ tollit peccata mūdī vna do-
mo que ē ecclia catholica calcia charitate: ⁊ armati vñ-
te comedam⁹. **BEDA:** hoc aut iuxta veteris iustitias
i scripturā iter pascha ⁊ agnū distat: q̄ pascha ip̄e israhel
dies appellat⁹: q̄ agnū occidebat ad vesp̄a: hoc ē. i. iustitia
na mētis p̄mū. xv. aut luna qñ egressus ē de egypto facie
debat festiuitas agnūm: que sepe mētis. i. vñq; ad
xxi. diem eiusdem mētis ad vesperaz est statuta solen-
tas. verum euangeliste indifferenter ⁊ diem agnūm p̄
pascha ⁊ p̄o diebus agnūm: pascha ponere solent.
vñ ⁊ mare hie dicit⁹: Erat aut pascha ⁊ agnū post biduū
q̄ ⁊ pasche dies i agnūm p̄mū ē celebrari p̄cept⁹: vt nos
qñ pascha p̄petuū faciētes: semp ex h mūdo trāsire p̄p̄s
mur. **HIERO.** A p̄ncipib⁹ aut egressa est iustitia vñ
babylōnē q̄ tēplū ⁊ vasa ⁊ se purificare fm legē ad dñm
agni debuerat. vñ seq̄: Et q̄re. sum. facer. ⁊ feri. q̄no cam
dolo. tene. ⁊ occideret. Occiso aut capite toni cor⁹ hūc
ue efficit. vñ miseri faciūt q̄ caput moriat⁹. Uitāt autē dñs
festū q̄ euenit illis: nō. n. est festiuitas his q̄ vitā ⁊ mētē
diām pdiderūt. vñ seq̄: Dicebat autē: Nō i die festo ne for-
te tumult⁹ fieret in populo. **BEDA:** Nō qdē mētē
seditionē vt simplex fmo dēmonstrat: s; carētes ne autē
lūo pp̄i de suis manib⁹ tolleret. **THEO.** Ip̄e eni chū-
stus tēpus sibi cōstituit passionis: voluit. n. in pascha
crucifigi: q̄ ip̄e vñq; erat pascha.

Et cūz cēt bethanie in domo simonis leprosi
⁊ recubaret: venit mlier habēs alabastrū vnguenti
nardi spicati p̄ciosi: ⁊ fracto alabastrō effudit sup
caput ei⁹. Erāt autē qdā idigne ferētes itra semetip-
sos: ⁊ dicētes: Ut qd pditio ista vnguenti facta est:
Poterat. n. vnguentum istud venundari p̄lū q̄
trecentis denariis: ⁊ dari pauperibus. Et fremē-
bant in eam. Iesus autē dixit: Sinite eam. Quid il-
li molestū estis? Bonum opus op̄erata est in me.